Shelleyn analyysi: volyymin kietoutuma

Shelleyn menetelmä tiivistää kartan kolmeen havaintoon [P]. Ensinnäkin volyymitalous on kolmen liiketoimintamallin kietoutuma. Tilausmalli saa tulonsa määrästä ja kestosta, vuokramalli käyttöasteesta ja legitimiteettimalli oikeutuksesta, ja yhdeksästä haarasta vain yksi maksaa tuloksesta. Toiseksi kiristys ei poistanut virtaa vaan siirsi sen: korvamerkitty raha väheni, tulonsiirrot ja suoramaksut kasvoivat, ja vastaanoton ylläpitäjä siirtyi palautukseen. Kolmanneksi katkaisukohta on maksuperuste, ei henkilö.

Rakenteellisen parasitismin hypoteesi saa tukea kapeassa muodossa. Se pätee haaroissa, joiden tulo syntyy perhe- ja suojeluperusteisesta volyymista ja maksetaan määrästä ja kestosta. Työperäinen virta ei täytä ehtoa. Stadin AO on rakenteessa väline, jonka kautta hyödytään, eikä itse hyötyjä.

Välilehti soveltaa Shelleyn työkaluja, ei hänen kohdettaan. Rahavirrat ovat laillisia, ja analyysi koskee asemia ja kannustimia, ei aikomuksia. Merkinnät ovat samat kuin päävälilehdellä: [D] dokumentoitu, [P] päätelty, [H] hypoteesi.

Menetelmä

Shelleyn työkalut muuttavat kartan kysymyksen. Hyötyjäkartta kysyi, kuka saa rahaa. Shelley kysyy, miten raha, päätösvalta ja toimeenpano kytkeytyvät niin, ettei osia voi enää kuvata erikseen, ja mikä solmu pitää kytkennän koossa.

Shelleyn kohde on rikollisuuden, korruption ja terrorismin kietoutuma. Tässä sovelletaan hänen työkalujaan, ei hänen kohdettaan. Kartan rahavirrat ovat laillisia, julkisia ja budjetoituja, eikä analyysi väitä kenenkään syyllistyneen rikokseen. Shelleyn oma taulukko 3.1a tekee rinnastuksen mahdolliseksi: perinteinen toimija kasvaa valtion mukana ja riippuu valtion sopimuksista ja palveluista (s. 106). Sama riippuvuus on tämän kartan aihe, laillisessa muodossa.

Työkalu	Shelley	Kysymys kartalle
Kietoutuma	s. 5–6	Mitkä järjestelmät vaikuttavat toisiinsa niin, että muutos yhdessä näkyy heti toisessa?
Korruption laaja määritelmä	s. 66	Missä julkisen viran ja yksityisen liiketoiminnan selvä raja puuttuu?

Työkalu	Shelley	Kysymys kartalle
Laittoman talouden solmu, kuvio 2.1	s. 74	Mikä on kysyntäympäristö, mikä tarjontaympäristö ja mikä yhdistää ne?
Korruptio mahdollistavana ympäristönä	s. 83	Mitkä säännöt tekevät rahavirran näkymättömäksi tai valvomattomaksi?
Valtion mukana kasvava toimija, taulukko 3.1a	s. 106	Kenen tulo riippuu valtion sopimuksista, ja kuka hyötyy ongelman pitkittymisestä?
Ympäristöt ja putki	s. 133–134	Missä solmut ovat? Raha voi olla yhdessä paikassa, päätös toisessa ja toimeenpano kolmannessa.
Liiketoiminta-analyysi	s. 175	Tuotevalikoima, ammattipalvelut, toimitusketju, markkina-asema, liittoumat ja inhimillinen pääoma
Sopeutuminen ja diversifikaatio	s. 176	Mitä hyötyjä tekee, kun valtio kiristää tai markkina muuttuu?
Kiinteistöt	s. 176	Missä arvo nousee ja tulo kertyy pysyvästi?
Laillisen maailman fasilitaattorit	s. 177	Kuka mahdollistaa virran tietoisesti tai tahattomasti?
Pääoma	s. 178	Mistä toiminta rahoitetaan ja kuka sen rahoittaa?
Mikä pitäisi katkaista, kartta 4.1b	s. 150	Minkä solmun poisto vaikuttaisi verkkoon?
Päähenkilöstrategian raja	s. 331, 342	Henkilön poisto korvautuu toisella. Kohteeksi tuotteet, toimitusketjut, rahoitus ja fasilitaattorit.
Rahan seuraaminen ja koko yhteiskunnan malli	s. 334, 338–339	Kuka voi katkaista: tutkijat, toimittajat, yritykset ja kansalaisyhteiskunta
Vastatoimet eivät saa lisätä haittaa	s. 334, 341	Mitä katkaisu maksaa niille, joita virta koskee?

Kaikki kirjan sivunumerot ovat painetun laitoksen sivuja (Cambridge University Press 2014).

Kietoutuman rakenne

Shelleyn kuvio 2.1 (s. 74) jakaa solmun kysyntäympäristöön, tarjontaympäristöön ja niitä yhdistävään välittäjään. Intressirakennekaavio lisää kolme mekanismia, joilla rakenne uusiutuu: A vaikuttaa tulijavirtaan, B pidentää asiakkuutta ja C säilyttää rakenteen, kun tarve laskee. Kaavio yhdistää molemmat ja kiinnittää jokaiseen nuoleen aineiston esimerkin.

Kolme mekanismia ylläpitää virtaa; kiristys katkaisee vain näkyvän rahan

Intressirakenteen mekanismit A, B ja C Shelleyn kuvion 2.1 päälle, kukin aineiston esimerkein

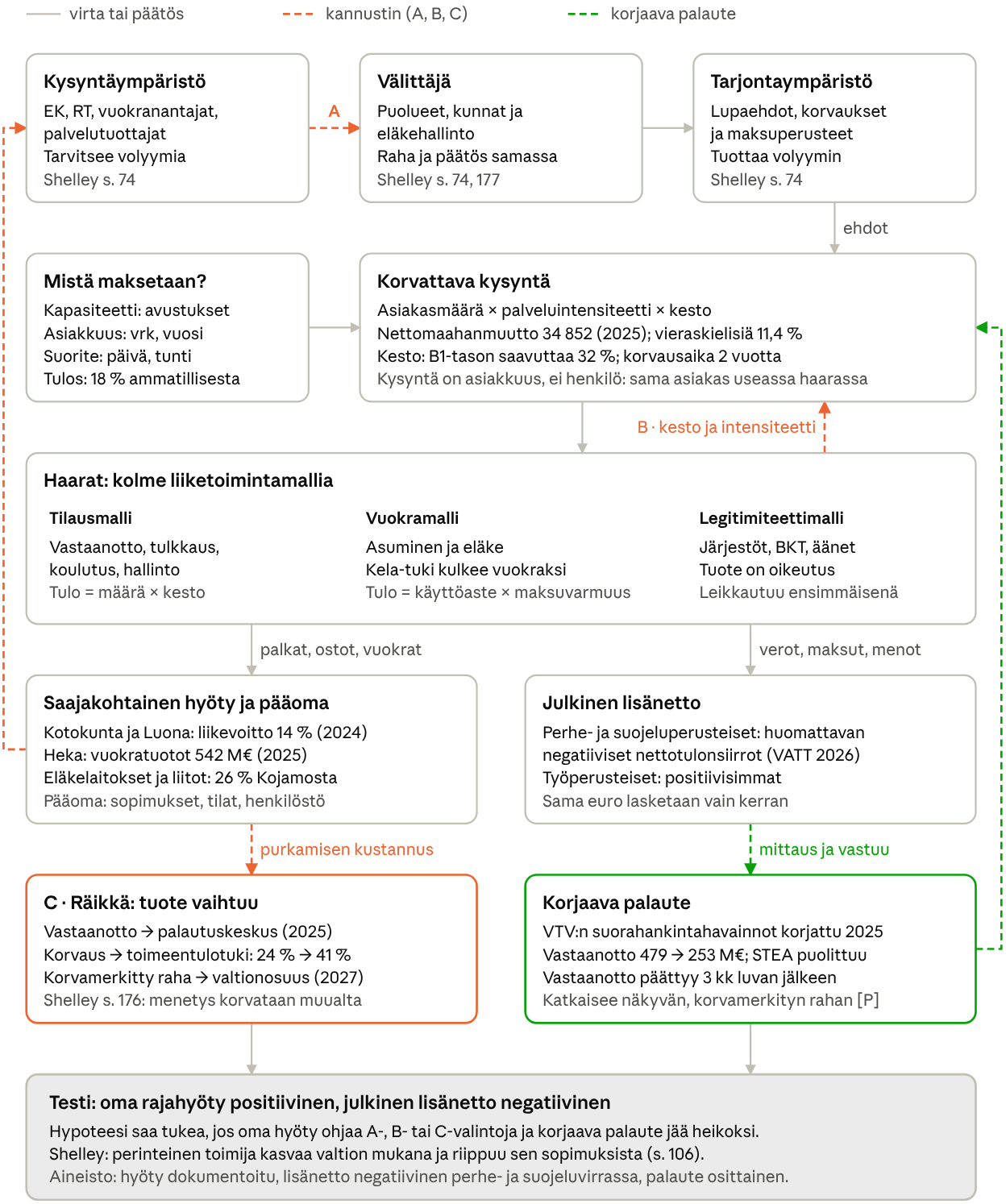

A = vaikuttaminen tulijavirtaan · B = asiakkuuden kesto ja intensiteetti · C = rakenteen säilyminen

Pohjana intressirakennekaavio (29.10.2026) ja Shelleyn kuvio 2.1 (s. 74); luvut hyötyjäkartan haaroista

Kietoutuman rakenne · intressirakenteen mekanismit A, B ja C Shelleyn solmussa

Lukuohje. Ylärivi on Shelleyn solmu. Keskirivi näyttää, miten päätös muuttuu korvattavaksi kysynnäksi: maksuperuste ratkaisee, palkitaanko kapasiteetista, asiakkuudesta, suoritteesta vai tuloksesta. Alarivit erottavat saajan hyödyn julkisesta lisänetosta. Oranssi katkoviiva on kannustin, vihreä korjaava palaute. Vasemman reunan oranssi silmukka on mekanismi A: saajan hyöty rahoittaa vaikuttamista.

Havainto [P]. Korjaava palaute toimii aineistossa, mutta vain korvamerkityssä rahassa. Vastaanotto puolittui ja STEA puolittuu. Mekanismi C siirtää samaan aikaan rahaa tulonsiirtoihin ja yleiseen valtionosuuteen, joissa palaute ei näe sitä.

Liiketoiminta-analyysi

Shelleyn liiketoiminta-analyysi (s. 175) jakaa kartan kolmeen liiketoimintamalliin. Tilausmallissa tulo on määrä kertaa kesto. Vuokramallissa tulo on käyttöaste kertaa maksuvarmuus. Legitimiteettimallin tuote on kertomus, joka pitää kaksi muuta poliittisesti mahdollisina.

Haara	Tuote	Maksaja	Tulon yksikkö [D]	Markkina-asema [D]	Liittoumat ja pääoma
Vastaanotto	Majoitus ja palvelut	Migri	Vuorokausihinta: 37 €/hakija ja 46 €/yksikkö (2025); 225 € alaikäisen ryhmäkodissa; 313 € säilöönotossa	SPR, kunnat ja muutama yhtiö; Kotokunta sai 15 keskusta 16:sta	Luona osana Barona-konsernia, jonka omistajina 2017 myös Elo; laajennus palautuskeskukseen
Tulkkaus	Kielen välitys	Hyvinvointialueet, kunnat, tuomioistuimet, poliisi, Migri	Tulkattu aika, niin kauan kuin asiakas tarvitsee tulkkia	Semantix ja Tulka; kuntien Monetra	Kansainvälinen omistaja (TransPerfect); kuntayhtiöt
Kotoutumiskoulutus	Kieli- ja työelämäkoulutus	Kunnat (2025–), aiemmin ELY/TE	34,10 € opiskelijatyöpäivältä	Noin 30 tuottajaa; pääkaupunkiseudulla Taitotalo	Ami-säätiö omistaa puolet ja vuokraa tilat; EK ja Metsäteollisuus hallituksessa
Ammatillinen koulutus	Tutkinto ja valmentava koulutus	OKM ja kaupunki	Opiskelijavuosi 50 %, suoritukset 30 %, työllistyminen ja jatko-opinnot 18 % (2026); TUVA-kerroin 1,54	Stadin AO kaupungin oma oppilaitos	Työpaikalla oppiminen kytkee alan työnantajat
Asuminen	Vuokra-asunto	Vuokralainen, Kela, valtio (korkotuki)	Vuokra kertaa käyttöaste	Heka 49 050, Kojamo 38 945, SATO noin 27 500, Avain noin 12 000 asuntoa	Eläkelaitokset ja liitot omistajina; korkotukivaltuus
Eläke	Eläketurva	Työnantajat ja palkansaajat	Maksupohja eli työikäisten määrä	Neljä työeläkeyhtiötä ja Keva	Sijoitukset vuokra-asuntoihin; työmarkkinajärjestöt nimittävät hallinnon
Hallinto	Viranomaistehtävä	Valtio ja kunnat	Henkilötyövuosi; laskennallinen korvaus henkeä kohden kahdelta vuodelta	Viranomaismonopoli	Budjettiprosessi

Haara	Tuote	Maksaja	Tulon yksikkö [D]	Markkina-asema [D]	Liittoumat ja pääoma
Järjestöt	Neuvonta, auttaminen, edunvalvonta	STEA, ministeriöt, kaupunki	Avustuskausi ja hanke	Sirpaleinen, yli 100 järjestöä	Ei omaa pääomaa
BKT ja äänet	Kasvukertomus ja lupaus ongelman hallinnasta	Lainamarkkinat ja äänestäjät	Kokonais-BKT ja ääni	Puolueet ja etujärjestöt	Vaalirahoitus, kuten Pro Markkinatalous

Tilausmalli [P]. Vastaanotto, tulkkaus, kotoutumiskoulutus, ammatillinen koulutus ja hallinto saavat tulonsa määrästä ja kestosta. Shelley huomauttaa, että toimija voi hyötyä ongelman pitkittymisestä (s. 106). Tässä se tarkoittaa laillista kannustinta: tuottaja ei menetä mitään, jos asiakas tarvitsee palvelua pidempään, ja se menettää tulonsa, jos asiakas kotoutuu nopeasti.

Vuokramalli [P]. Asuminen ja eläke saavat tulonsa käyttöasteesta ja maksupohjasta. Shelleyn havainto kiinteistöistä arvon ja tulon paikkana (s. 176) pätee laillisessa muodossa: julkinen tulonsiirto turvaa vuokrakassavirran, ja kassavirta kasvattaa kiinteistön arvoa. Vuokranantajalle kotoutumisen onnistuminen on neutraali asia.

Legitimiteettimalli [P]. Järjestöt, BKT-kertomus ja äänet eivät tuota suurta rahavirtaa. Ne tuottavat oikeutuksen. Malli on kartan halvin ja leikkautuu ensimmäisenä, mutta sen kertomus (huoltosuhde, kasvu, humanitaarisuus) on se, jonka varassa kaksi muuta mallia voidaan esittää yleisenä etuna.

Mistä saajalle maksetaan [D]. Intressirakennekaavion kysymys jakaa maksuperusteet neljään luokkaan.

- **Kapasiteetti:** järjestöavustukset ja korkotukivaltuus.
- **Asiakkuus:** vastaanoton vuorokausihinta, laskennallinen korvaus henkeä kohden, opiskelijavuosi ja vuokra.
- **Suorite:** kotoutumiskoulutuksen opiskelijatyöpäivä ja tulkattu aika.
- **Tulos:** vain ammatillinen koulutus, jossa työllistyminen ja jatko-opinnot ovat 18 % rahoituksesta vuodesta 2026.

Kartan yhdeksästä haarasta vain yksi maksaa lopputuloksesta, ja sekin alle viidenneksellä [P].

Stadin AO: hyötyjä vai väline

Stadin AO on enemmän väline kuin hyötyjä. Volyymi tuo sille kustannuspainetta, ei ylijäämää: rahoitus opiskelijavuotta kohden on mediaanin alapuolella, toteutuneista opiskelijavuosista osa jää rahoittamatta ja kaupunki paikkaa vajetta. Hyöty kertyy

oppilaitoksen kautta muualle: työnantajille, kaupungin kiinteistöille, henkilöstölle ja hallinnolle.

Rahoitus ja kustannus [D].

Suure	Arvo
Valtionrahoitus Helsingin kaupungille	9 489 tavoitteellista opiskelijavuotta × 10 787 € ≈ 102,4 M€ (2024, laskettu)
Rahoitus opiskelijavuotta kohden	10 787 €; kaikkien järjestäjien mediaani 11 091 €, keskiarvo 11 979 €
Työllistymiseen ja jatko-opintoihin sidottu osa	755 €/opiskelijavuosi; mediaani 861 €
Toteutuneet opiskelijavuodet	noin 10 300 (2024)
Kaupungin talousarvio, ammatillinen koulutus	menot 123,2 M€ ja tulot 3,0 M€; tilavuokriin vähintään 34,6 M€
Kaupungin lisäraha	2,3 M€ (2025) valtionrahoituksen vähenemisen lieventämiseen; taustalla 100 M€:n valtakunnallinen leikkaus aikuisten, jo tutkinnon suorittaneiden koulutuksesta 2025 alkaen
Tuen tarve	noin 25 % opiskelijoista erityisessä tuessa; 3,5 M€:n esitys viidestä opinto-ohjaajasta, viidestä erityisopettajasta ja viidestä S2-opettajasta jäi budjetoimatta 2024 ja 2025
Tulokset	työllistyneitä tai jatko-opinnoissa 79,4 %, tavoite 82 % (2025); negatiivinen keskeyttäminen 12,7 % (2020), valtakunnallisesti 9,9 % (2023/24)

Kaupunki toteaa itse, että rahoitusperusteet "eivät riittävällä tavalla huomioi yhteiskuntavastuun toteuttamista". Vuoden 2026 uudistuksessa ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kerroin laskee 0,78:sta 0,41:een, ja kaupungin mukaan vieraskielisiä on opiskelijoista lähes puolet.

Kenen kautta hyödytään.

Hyötyjä	Mekanismi	Luokka
Työnantajat, koulutussopimus	Opiskelija ei ole työsuhteessa eikä saa palkkaa; työnantajalle ei makseta korvausta	[D]; palkaton työpanos [P]
Työnantajat, oppisopimus	Stadin AO maksaa työnantajalle harkinnanvaraista koulutuskorvausta 150–200 €/kk valtionosuudesta; lisäksi palkkatuki ja Helsinki-lisä; oppisopimusten osuus vähintään 17,3 % (2025)	[D]
Työvoimapula-alat	Aloituspaikat suunnataan pula-aloille; suurin ala sosiaali- ja terveysala 345–360 paikkaa, sitten hius, media, ajoneuvo, logistiikka, ravintola, rakennus ja puhtaus	[D]
Yksittäinen työnantaja	RekryKoulutus: Stadin AO koulutti, työllisyyspalvelut hallinnoi ja telakka palkkasi 27 (2026)	[D]
Kaupungin kiinteistöt	Sisäiset tilavuokrat vähintään 34,6 M€; oppilaitos luopui noin 70 000 m²:stä vuoden 2025 lopussa	[D]; sisäinen siirto, konsolidoitava
Henkilöstö	Yli 1 000 työntekijää (2018–19); S2-opettaja jokaisessa 150–200 opiskelijan tiimissä	[D]; työpaikat riippuvat volyymista [P]
Kotoutumisketju ja hankkeet	Stadin osaamiskeskus tavoittaa 1 400–1 500 työtöntä maahanmuuttajataustaista asiakasta vuodessa; ELY-avustus 460 697 € (2023–24), OKM-avustusta haettu 300 000 €; ESR+-hanke 2025–2027	[D]
Valtio ja kaupunki tilastoissa	Koulutukseen siirtyvä ei ole työtön; kotoutumiskoulutuksen mittari laskee jatkokoulutuksen onnistumiseksi	[P]

Meren lista rakenteellisena aineistona. Lista on 1 473 nimen aakkosellinen luettelo ilman alaa, ikää tai äidinkieltä (laskettu tiedostosta). Analyysi ei luokittele nimiä taustan mukaan: nimi ei kerro äidinkieltä, lista on osajoukko ja virallinen äidinkielitieto on olemassa. Rakenteellisesti lista kertoo neljä asiaa.

1. **Lista on osajoukko [D].** Kevään 2026 yhteishaussa Stadin AO:sta sai paikan 2 481 hakijaa ja TUVA-paikan 411. Listalla ovat vain julkaisuun suostuneet, noin puolet valituista. Suostumus voi vaihdella ryhmittäin, joten listan koostumus ei edusta edes valittuja.
2. **Lista ja 54,6 % mittaavat eri joukkoja [D].** Lista on yhteishaun nuorisovalinta. 54,6 % kattaa kaikki opiskelijat, myös pelkästään vieraskielisille suunnatut aikuiskoulutukset. Stadin AO:n opiskelijoista 80,5 % on aikuisia (2025), ja Helsingin vieraskielisistä ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 75 % on täyttänyt 21 vuotta (2024).
3. **Vieraskielisyys painottuu aikuiskoulutukseen [D/P].** Valmentavassa koulutuksessa alle 18-vuotiaista vieraskielisiä on 28 %. Nuorten valintalista aliedustaa siis juuri sitä volyymia, jonka kautta rahavirta kulkee: aikuisten tutkintokoulutusta, valmentavaa koulutusta ja kotoutumisketjun jatkoa.
4. **Näkyvyys ja volyymi ovat eri paikoissa [P].** Nimilistat julkaistaan vain yhteishaussa, jossa on noin 2 900 paikkaa 26 224 opiskelijan vuosivirrasta. Jatkuvan haun aikuisopiskelijoista ei julkaista listoja. Kohu syntyi oppilaitoksen näkyvimmästä ja volyymiltaan pienimmästä osasta.

Johtopäätös [P]. Stadin AO on Shelleyn putken solmu (s. 134) ja hänen käsitteensä mukainen tahaton fasilitaattori (s. 177), ei kertymäpaikka. Valtio maksaa opiskelijavuodesta, kaupunki maksaa erotuksen ja vuokran itselleen, ja hyöty kertyy työnantajille koulutettuna ja osin palkattomana työpanoksena sekä hallinnolle tilastollisena siirtymänä. Instituutiona oppilaitos kasvaa, mutta opiskelijaa kohden se köyhtyy.

Lähteet: OPH: ammatillisen koulutuksen rahoitus 2024, OPH: rahoitus 2025, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala 21.4.2026, SiVM 6/2024, Helsingin lausunto HE 99/2025, kasko-ltk 21.5.2024, kasko-ltk 12.9.2023 ja 10.9.2024, talousarvio: ammatillinen koulutus, Kasko toimintakertomus 2025, keskeyttäminen 2020, Tilastokeskus 11.3.2026, OPH: työelämässä oppiminen, Stadin AO: oppisopimustyönantajalle, kasko-ltk 6.9.2022: koulutuskorvaus, aloituspaikat 2023 ja 2025, hel.fi 20.8.2026: RekryKoulutus, arviointiraportti: henkilöstö, ELY-avustus 2023, Kaupunkitieto 6.10.2026, hel.fi 11.6.2026: yhteishaun tulokset, Yle 14.10.2026.

Fasilitaattorit ja rajan puuttuminen

Shelleyn fasilitaattori on laillisen maailman toimija, joka on yhtä aikaa kahden järjestelmän jäsen (s. 66, 177). Aineistosta löytyy kolme tyyppiä: konserni, joka toimii useassa haarassa; henkilö, joka siirtyy julkisen vallan ja edunvalvonnan välillä; ja järjestö, joka puhuu hyötyjien puolesta, kun hyötyjät itse ovat hiljaa.

1. Konserni neljässä haarassa [D]. Entisen Barona-konsernin emoyhtiö Bravedo Oy omistaa Luona Oy:n (vastaanotto ja vuodesta 2025 palautuskeskus), Tulka Oy:n (tulkkaus; osti Vantaan A-Tulkkauksen) ja Arffmanin (uusien maahanmuuttajien työllistäminen ja koulutus). Konsernin toimitusjohtaja on Luonan hallituksen puheenjohtaja ja Tulkan hallituksen jäsen. Työeläkeyhtiöt Elo ja Ilmarinen omistavat joulukuusta 2025 konsernista yhteensä hieman yli 20 %. Luonan liikevoitto oli 8,12 M€ mutta tilikauden tulos 0,69 M€ (2024); vuonna 2016 Luonan voitto siirrettiin konserniavustuksena emoyhtiölle.

[P] Shelleyn tuotevalikoima (s. 175) toteutuu yhdessä omistusrakenteessa. Sama konserni laskuttaa turvapaikanhakijan majoituksesta, tulkkauksesta, työllistämisestä ja lähdön edistämisestä, ja työeläkevarat ovat mukana pääomana. Konserni yhdistää kartan neljä haaraa: vastaanoton, tulkkauksen, kotoutumisen ja eläkkeen. Liikevoiton ja tuloksen ero viittaa siihen, että tulos kertyy konsernitasolle; tätä ei ole tarkistettu tilinpäätöksistä.

2. Henkilöt kahden järjestelmän välillä [D]. Taulukko kuvaa asemia. Poliitikkojen nimet ovat päävälilehdellä ja Hakolan sidosdokumentissa.

Asema edunvalvonnassa tai yrityksessä	Asema julkisessa vallassa	Luokka
Suomen Vuokranantajien ekonomisti, sitten Rakennusteollisuus RT:n ekonomisti (2025–)	Sosiaaliturvaministerin erityisavustaja (toimeentulotuki ja budjetti), Vantaan valtuuston puheenjohtaja	[D]
Suomen Vuokranantajien toiminnanjohtaja	Valtion tukemaa asuntotuotantoa rahoittavan Varken johtaja (2025)	[D]
Vaikuttajaviestintätoimisto	Ulkoministerin ja pääministerin erityisavustaja, kaupunkiympäristölautakunnan jäsen	[D]
EK:n rahoittama ehdokas, puoluepiirin puheenjohtaja	Kaupungin ARA-vuokrayhtiön ja koulutussäätiön puheenjohtaja	[D]

Asema edunvalvonnassa tai yrityksessä	Asema julkisessa vallassa	Luokka
Kotokunta Oy:n operatiivinen johtaja	Kunnallisen vastaanottokeskuksen johtaja (2014)	[D, yhdistetty vain nimen perusteella]
Ostaja, jolle luvattiin suorahankinnat	Kaupunki omistajana ja myyjänä (A-Tulkkaus 2020; markkinaoikeus kielsi ehdon)	[D]

3. Hiljaiset hyötyjät ja äänekkäät järjestöt [D]. Avoimuusrekisterin ilmoitukset 2024–2026:

Toimija	Ilmoitettu vaikuttaminen	Kohde
Kieliasiantuntijat ry	Kotoutumiskorvausten lakkauttaminen ja tulkkauspalvelut (2025 H2)	Seitsemän eduskuntaryhmää; perussuomalaisia ei ole kohteiden joukossa
Suomen Punainen Risti	Kiintiöpakolaisten kuntapaikat, vastaanotto ja alkuvaiheen kotoutuminen (2026 H1); EU:n muuttoliikesopimuksen toimeenpano (2025 H1); STEA-rahoitus	TEM:n ja SM:n maahanmuuttoyksiköt, SM:n kansliapäällikkö
Kuntaliitto	Kotoutumisen rahoitusleikkaukset (2026 H1)	Eduskuntaryhmän henkilöstö
EK	Työperäinen maahanmuutto, lupaprosessin helpottaminen, perheenjäsenten asettautuminen; aikuisten ammatillinen koulutus (2026 H1)	VM:n erityisavustaja, TEM:n osastopäällikkö, OKM:n ylijohtaja
Suomen Pakolaisapu	Turvapaikkapolitiikka ja perheenyhdistäminen (2024); yhteiskuntaorientaation asetusvalmistelu	182 kohdetta; TEM

Toimija	Ilmoitettu vaikuttaminen	Kohde
Rakennusteollisuus RT	Asuntopolitiikka: "asuntomarkkinoiden sääntelyä tai siihen liittyvän rahoituksen sääntelyä ei pidä tiukentaa" (2026 H1)	35 kohdetta
Luona, SATO, Familia	Ilmoitettu: ei toimintaa tai minimaalinen	–
Kotokunta, Semantix, Tulka, Avain, Hemcare	Ei ilmoituksia	–

[P] Voittoa tekevät palveluntuottajat eivät ilmoita vaikuttamista. Edunvalvonta kulkee järjestöjen kautta: toimialajärjestö, kansalaisjärjestö, kuntien etujärjestö ja työnantajajärjestö. Shelleyn putkessa raha ja vaikuttaminen ovat eri solmuissa (s. 134). Tuottajan ei tarvitse vaikuttaa, kun maksuperuste ja hankintajärjestelmä tuottavat tulon. Rekisteri kattaa vain ilmoitusvelvollisen vaikuttamisen, joten ilmoituksen puute ei todista yhteydenpidon puutetta.

Lähteet: Avoimuusrekisterin avoin rajapinta (haku Y-tunnuksella: Kieliasiantuntijat 0975940-0, SPR 0116988-7, Kuntaliitto 0926151-4, EK 1902799-1, Pakolaisapu 0202243-0, RT 0215303-5, Luona 0907573-8), Bravedo: yhtiöt, Bravedo 21.1.2026: Ilmarinen ja Elo, Luona Oy: päättäjät, Tulka Oy, Luona Oy: taloustiedot, Suomen Kuvalehti 12.9.2017, Kotokunta Oy, Yle 22.4.2014, Helsinki 13.10.2020: A-Tulkkauksen kauppakirjaluonnos.

Mahdollistava ympäristö

Shelleyn mahdollistava ympäristö (s. 83) koostuu tässä laillisista säännöistä, jotka tekevät rahavirran näkymättömäksi tai valvomattomaksi. Ympäristö ei ole yhtenäinen. Hankintapuolella säännöt ovat kiristyneet. Rahoitus- ja tukipuolella ne ovat löystyneet.

Sääntö tai käytäntö	Mitä se tekee näkymättömäksi	Tila [D]	Suunta
Vaalirahan ilmoitusraja	Yritysrahan alkuperä	800 € kuntavaaleissa 2025; nostettiin 1.7.2025 alkaen 1 100 €:oon ja eduskuntavaaleissa 2 000 €:oon. Korotus lisättiin valiokunnassa, VTV esitti rajan laskemista. Vuonna 2023 57 % ulkopuolisesta tuesta jäi alle rajan.	Löystyi
Puolueen lähiyhteisö	Tuen määrä ja käyttö	Lähiyhteisö saa tukea ilman ylärajaa eikä erittele vaalirahoitusta (VTV K 5/2024)	Ennallaan
Pro Markkinatalous ry	Tuen suuruus ehdokkaittain	EK:n perustama ja hallinnoima; kanavoi 1,7 M€ (2023); vuoden 2023 saajista julkaistiin vain nimet	Ennallaan
Sidosyksikköpoikkeus	Kilpailuttamaton kuntaosto	Vantaa omisti A-Tulkkauksesta 99,6 %; myi sen Tulkalle 2,75 M€:lla ehdolla uusista suorahankintasopimuksista; markkinaoikeus kielsi ehdon 2021	Kiristyi: 10.6.2026 alkaen vähintään 10 % omistus ja ulosmyynti enintään 5 % tai 500 000 €
Vastaanoton hankinnat	Kilpailu, hinta ja laskutuksen valvonta	VTV 2023: osin lainvastaiset suorahankinnat, toistaiseksi voimassa oleva puitesopimus 2015, taannehtiva sopimus; laskutuksen vastaavuutta sopimukseen ei voitu todeta	Korjattu: ei suorahankittuja sopimuksia, kolme dynaamista hankintajärjestelmää (VTV 11/2025)
Kotoutumiskoulutuksen hinnoittelu	Tulos	Hinta opiskelijatyöpäivästä 22,90–56,65 €; Salo osti kilpailuttamatta 56,65 €:lla; yhdessäkään neljästä tarkistetusta hankinnasta ei tulosperusteista maksua	Ennallaan
Korvamerkinnän purku	Kotoutumisrahan seuranta	Yksi valtionosuuskanava 2027	Löystyy

Sääntö tai käytäntö	Mitä se tekee näkymättömäksi	Tila [D]	Suunta
Tukien suoramaksu	Tulonsiirto muuttuu vuokranantajan tuloksi	36 % asumistuesta suoraan vuokranantajalle (2016); 1.2.2026 alkaen toimeentulotuen vuokraosuus suoraan, jos Kela myönsi vuokravakuuden; toimeentulotuesta 43 % eli 357 M€ on asumismenoja (2024); maksunsaajittaista tilastoa ei julkaista	Laajeni
ARA-tuoton tuloutus	Voitto ja kustannusvuokra	Tuotto enintään 4 % omistajan sijoittamista varoista; lyhyessä korkotukilainassa 6 % eikä yleishyödyllisyysvaatimusta; VTV 2/2023: omakustannusvuokrien valvonta riittämätöntä; 2000-luvulla rakennettu 160 000 ARA-asuntoa ja rajoituksista vapautunut 180 000	Kiristyi: laki 512/2023 (tuloutuskielto, varojen siirron oikaisu)

Taattu kate [D]. Yle MOT:n mukaan Migri on maksanut vastaanottopalveluiden tuottajille 8 prosentin voittoa, ja suorahankinnassa "tulos on taattu" (Yle 25.6.2024). Vuosina 2022–2024 Migrin sopimukset olivat SPR:lle noin 423 M€, Luonalle noin 107 M€ ja Kotokunnalle noin 85 M€ (Verkkouutiset MOT:n mukaan).

Havainto [P]. Korjaava palaute toimii siellä, missä virran kohteena on yksityinen palveluntuottaja: vastaanoton hankinnat ja sidosyksiköt. Se löystyy siellä, missä virran kohteena on puolue tai tulonsiirto: vaaliraha, lähiyhteisöt, korvamerkintä ja suoramaksu. Shelleyn kehikossa tämä on täsmällinen havainto. Välittäjän omaa rahoitusta koskevat säännöt säätää välittäjä itse.

Lähteet: VTV 12/2023 ja jälkiseuranta 11/2025, SPR: vastaanoton rahoitus, Yrittäjät 30.11.2020, Helsinki 13.10.2020: kauppakirjaluonnos, Helsinki 23.11.2020: suorahankinta, Yrittäjät 18.10.2021: markkinaoikeus, Kuntaliitto 16.6.2026: sidosyksikkömuutos, Jyväskylä 9.7.2025, Salo 27.5.2025, Laki 373/2025, PeVM 3/2025, TrVM 1/2026, VTV K 5/2024, EK toimintakertomus 2023, Kela 31.12.2025: suoramaksu, MTV: asumistuen suoramaksut, Varke: tuoton tuloutus, Laki 512/2023, VTV 2/2023: ARA, ARA 16.10.2024.

Sopeutuminen ja diversifikaatio

Shelleyn mukaan toimija, jonka tulovirtaa kiristetään, korvaa menetyksen toisesta tuotteesta tai toiselta maksajalta (s. 176). Kartan aineistossa sama näkyy kolmella tavalla. Tuote vaihtuu, maksaja vaihtuu tai raha siirtyy näkymättömampaan kanavaan.

Kiristys [D]	Mitä virralle tapahtui [D]	Sopeutumisen muoto [P]
Vastaanoton supistus: keskuksia 112 (2023) → 28 (2026 arvio)	Luona aloitti palautuskeskuksen 6/2025; momentti 26.40.21 rahoittaa nyt paluukeskuksia; säilöönotto 313 €/vrk	Tuote vaihtuu: vastaanotosta lähtöön ja säilöön
Sama supistus suurimmalle yhtiölle	Kotokunnan liikevaihto 136 M€ → 107 M€ (2024 → 2025), liikevoitto silti 13 %	Kate säilyy volyymin laskiessa
Tulkkauskorvaus siirrettiin laskennalliseen korvaukseen ja alennettiin noin 3 M€/v (2025)	Hyvinvointialueiden tulkkausmenot +4 M€ (2023 → 2024); käräjäoikeuksien menot kolminkertaistuivat 2020–2024	Maksaja vaihtuu: valtiolta alueille ja tuomioistuimille
Kotoutumiskorvaukset −58 M€ ja korvausaika 3 → 2 vuotta (2025)	Helsingin perustoimeentulotuen osuus kasvaa yli 4 M€/v; vieraskielisten osuus perustoimeentulotuesta 24 % (2017) → 41 % (2025)	Maksaja vaihtuu: korvamerkitty raha muuttuu Kelan tulonsiirroksi, joka kulkee vuokranantajalle
Kotoutumiskoulutus yhteen valtionosuuskanavaan 2027, säästö 46,8 M€	Korvamerkitty momentti poistuu; raha sulautuu kunnan yleiseen valtionosuuteen	Kanava muuttuu näkymättömämmäksi: virtaa ei enää voi seurata budjetista
STEA 373,6 M€ → noin 190 M€ ja Rydmanin rajauskriteerit	Pääministeri torjui kriteerit, asetusta muutettiin, oikeuskansleri arvosteli prosessia	Poliittinen veto: heikoin haara puolustautui hallituksen sisältä

Kiristys [D]	Mitä virralle tapahtui [D]	Sopeutumisen muoto [P]
Hallitus kiristää maahanmuuttoa	EK vaatii 2027–2031 vähintään 45 000 työperäistä maahanmuuttajaa ja samalla opiskelijoiden perheenyhdistämisen kiristämistä	Tuote rajataan myytävään segmenttiin: työvoima ilman perheitä

Havainto [P]. Kiristys katkaisi rahaa siellä, missä se oli korvamerkittyä ja näkyvää: vastaanotto, korvaukset, STEA. Samalla Kelan tulonsiirtojen osuus kasvoi: vieraskielisten osuus keskeisistä Kela-etuuksista nousi 15 prosentista (2017) noin 20 prosenttiin (2025). Shelleyn logiikalla kiristys ei poistanut virtaa vaan siirsi sen kanavaan, jossa sitä ei budjetoida maahanmuuton menona ja jossa se maksetaan vuokranantajalle.

Mikä pitäisi katkaista

Shelleyn kartan 4.1b kysymykseen aineisto vastaa: maksuperuste. Kartassa ei ole yhtä keskushenkilöä, jonka poisto muuttaisi virtaa, ja Shelleyn mukaan henkilön poisto korvautuu toisella (s. 331, 342). Virta katkeaa vain, jos tulon yksikkö vaihtuu määrästä ja kestosta tulokseen.

Katkaisu kohdistuu maksuperusteeseen, ei henkilöihin

Shelleyn putki (s. 134) ja kartan 4.1b kysymys (s. 150) rahavirtaan: kuusi kohtaa ja niiden tila 2026

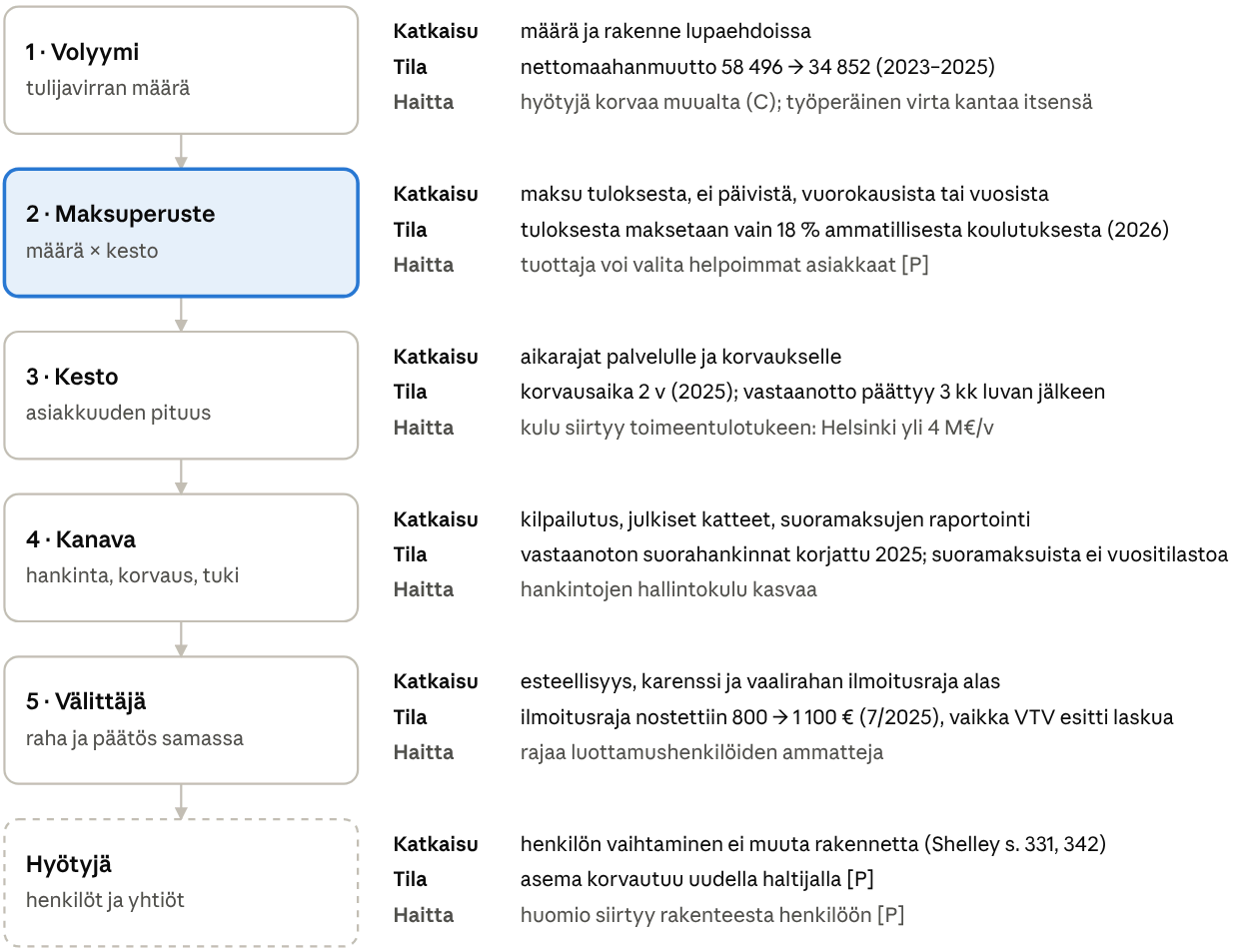

Shelleyn suositus: kohteeksi tuotteet, toimitusketjut, rahoitus ja fasilitaattorit, ei pelkät johtajat (s. 342).

Katkaisukohdat · Shelleyn putki ja kartta 4.1b hyötyjäkartan rahavirrassa

Vastatoimet eivät saa lisätä haittaa [P]. Shelley vaatii punnitsemaan, mitä katkaisu maksaa (s. 334, 341). Aineistossa kestoraja ilman työllistymistä siirtää kulun toimeentulotukeen. Se ei säästä rahaa, vaan vaihtaa maksajan ja tekee virrasta näkymättömämmän.

Kuka voi katkaista. Shelleyn koko yhteiskunnan malli antaa riippumattomalle tutkimukselle ja journalismille roolin rahavirran näkyväksi tekijänä (s. 334). Kohdat 2–5 ovat sellaisia, että ne voi tehdä näkyviksi julkisista asiakirjoista: maksuperusteet, kestot, hankinnat ja vaalirahoitus.

Rakenteellinen parasitismi: testi ja menetelmän rajat

Intressirakennekaavion ydinhypoteesi on rakenteellinen parasitismi: toimijan oma rajahyöty on positiivinen, vaikka julkinen lisänetto on negatiivinen. Shelleyn taulukko 3.1a käyttää samaa käsitettä perinteisestä toimijasta, joka elää valtion varassa ja riippuu sen sopimuksista (s. 106). Aineisto täyttää hypoteesin ehdot vain osassa haaroja.

Ehto	Aineisto	Tila
1. Oma rajahyöty positiivinen	Kotokunta ja Luona 14 % liikevoitto (2024); Semantix 8 % ja Tulka 11 % (2025); Hekan liikevoitto 75,9 M€ (2025)	[D] täyttyy palvelutuotannossa ja asumisessa
2. Julkinen lisänetto negatiivinen	VATT 1/2026: perhe- ja suojeluperusteisten nettotulonsiirrot huomattavan negatiiviset, työperusteisten positiivisimmat; Diak: tulonsiirroissa vieraskieliset +225 M€ ilman julkisia palveluja	[D] täyttyy perhe- ja suojeluvirrassa, ei työperäisessä
3. Oma hyöty ohjaa A-, B- tai C-valintoja	A: EK:n 45 000:n vaatimus, RT:n vaikuttajapalkkaus, Pro Markkinatalous; B: maksu määrästä ja kestosta; C: vastaanotosta palautukseen	[P] asema ja kannustin dokumentoitu, ohjaavuus päätelty
4. Korjaava palaute heikko	Toimii korvamerkityssä rahassa (vastaanotto puolittui, STEA puolittuu, VTV:n havainnot); ei näe tulonsiirtoja eikä yleistä valtionosuutta	[D/P] osittainen

Mallin vahvin muoto [P]. Hypoteesi on kapea, ja siksi vahva. Työperäiseen virtaan kytkeytyvät hyötyjät, kuten EK ja eläkejärjestelmä, eivät täytä ehtoa 2, koska lisänetto on positiivinen. EK vaatii jopa perheenyhdistämisen kiristämistä. Ehdot 1 ja 2 täyttyvät haaroissa, joiden tulo syntyy perhe- ja suojeluperusteisesta volyymista ja joiden maksuperuste on määrä ja kesto: vastaanotto, tulkkaus, kotoutumiskoulutus ja vuokranantajat asumistuen kautta.

Mitä menetelmä ei osoita.

- **Rikosta.** Shelleyn kohde on rikollinen. Kartan virrat ovat laillisia, ja rinnastus koskee rakennetta.
- **Aikomusta tai koordinaatiota.** Menetelmä mittaa asemaa ja kannustinta. Olsonin logiikassa yhteinen intressi riittää ilman sopimusta.
- **Syy-yhteyttä.** Se, että hyötyjä vastustaa leikkausta, ei osoita, että se olisi aiheuttanut volyymin.
- **Palvelun arvoa.** Raha maksaa myös lakisääteisiä palveluja, kuten tulkkauksen tuomioistuimessa. Kate ja palkka on erotettava.
- **Henkilöitä.** Shelleyn mukaan päähenkilöiden poisto ei muuta verkostoa (s. 331, 342). Analyysi koskee asemia, ei niiden haltijoita.

Lähteet

Osioiden lähteet ovat osioiden lopussa. Luvut, joihin ei ole liitetty lähdettä tällä välilehdellä, ovat välilehden `Maahanmuuton hyötyjäkartta` haaroista. Aineisto on haettu ja tarkistettu 29.10.2026.

- Shelley, Louise I.: *Dirty Entanglements: Corruption, Crime, and Terrorism*. Cambridge University Press 2014. Käytetyt kohdat: s. 5–6, 66, 74, 83, 106, 133–134, 150, 175–178, 331, 334, 338–342.
- Intressirakennekaavio: rahavirrat, vaikutusvalta ja kolme rakenteen uusiutumisen mekanismia, 29.10.2026.
- Olson, Mancur: *The Logic of Collective Action* (1965).